

borgere i andre medlemsstater, og som har været bosiddende i mere end to år.

- (4) Fra udløbet af overgangsperioden (31. december 1969) skal alle andre bestående begrænsninger af diskriminerende karakter med hensyn til etablering i landbruget ophæves.

Udkast til direktiver er udarbejdet for så vidt angår de under (1) og (2) nævnte områder, men direktiverne er endnu ikke vedtaget.

C. 1959-lovens betydning ved Danmarks eventuelle indtræden i fællesskabet.

a. Som anført ovenfor under A. kan personer, der er bosat her i landet, erhverve fast ejendom i Danmark uden tilladelse. I det omfang udlændinge, der ønsker at erhverve landbrugsejendomme eller andre ejendomme, bosætter sig her, yder loven af 1959 således ingen som helst beskyttelse, og der findes heller ikke i den øvrige lovgivning regler, der kan anvendes til at afskære her bosatte udlændinge fra at erhverve fast ejendom. Endvidere stiller loven kun krav om bopæl her på tidspunktet for ejendommens *erhvervelse*. Der er ikke i loven hjemmel for at kræve ejendommen afstået, fordi ejeren fraflytter landet, og ejeren vil således, selv om han ikke længere bor her i landet, f. eks. kunne udleje eller bortforpagte ejendommen til en person, der ikke behøver at opfylde lovens betingelser.

b. For personer (og selskaber), der er bosat (*hjemmehørende*) i udlandet, skal der ifølge traktatens art. 52, stk. 1, 2. pkt., skabes adgang til at oprette agenturer, afdelinger eller datterselskaber her. Selv om denne bestemmelse måske ikke umiddelbart har landbrugserhvervet for øje, synes erhvervelse af landbrugsjord i hvert fald at kunne blive aktuel, f. eks. ved udlændinges etablering af dyrkningsarealer eller arealer til opdræt af husdyr med henblik på forsyning af konservesfabrikker, fryserier, sukkerfabrikker etc. Etableringsfrihed for disse industrier forudses ifølge den „Almindelige Plan“ gennemført inden udgangen af 1965. Loven af 1959 vil på dette område ikke yde nogen beskyttelse, idet justitsministeren vil være forpligtet til at meddele den efter loven nødvendige tilladelse. Tilladelsen bli-

ver således ikke længere udslag af en skønsmæssig afgørelse, men en konstatering af, at den pågældende udlænding opfylder direktivets betingelser for adgang til etablering her i landet.

c. Det er en *mulig* fortolkning af traktaten, at retten til etablering, bortset fra de nævnte tilfælde, normalt i sig selv forudsætter, at den pågældende udlænding tager bopæl eller i hvert fald vedvarende ophold i det land, hvor han ønsker at etablere sig. Hvis krav om bopæl i Danmark må betegnes som en omgåelse af traktatens forbud mod diskrimination på grundlag af nationalitet, må det dog forventes, at kravet ikke kan opretholdes. I planen for gennemførelse af etableringsfriheden er således blandt de indskrænkninger i etableringsfriheden, der skal afskaffes, nævnt sådanne „betingelser for adgangen til eller udøvelsen af selvstændig erhvervsvirksomhed, som — selv om de er anvendelige uden hensyn til nationalitet — udelukkende eller hovedsagelig hindrer udlændinge i adgangen til eller udøvelsen af denne virksomhed“. I denne forbindelse må fremhæves, at loven af 1959 klart er vendt mod udlændinge, idet de aller fleste danske statsborgere rent faktisk opfylder betingelserne for at erhverve fast ejendom uden tilladelse.

Safremt et krav om bopæl i Danmark som betingelse for etablering her i landet kan opretholdes, vil dette — stadig bortset fra adgangen til at oprette afdelinger m. v., jfr. ovenfor under b. — indebære, at andragender om tilladelse i medfør af loven af 1959 med henblik på etablering som selvstændig erhvervsdrivende kan afslås. Det vil dog sikkert vise sig vanskeligt at afslå andragender fra personer, der vel er bosat i udlandet, men som erklærer, at de i forbindelse med etableringen agter at tage bopæl i Danmark.

Kan kravet om bopæl som betingelse for ret til etablering ikke opretholdes, vil justitsministeren være forpligtet til at meddele den efter loven nødvendige tilladelse til udlændinge, der vil etablere sig som selvstændige erhvervsdrivende i Danmark.

Den foreliggende tvivl om forståelsen af traktatens etableringsregler kan i sidste instans kun afgøres af fællesskabernes domstol. Under hensyn til den usikkerhed, der